

SZABÓ IMOLA JULIANNA

Mindenkinek máshogy fáj

Az „Amikor véget ér” - Az elmúlás méltósága című rajzpályázat képeiről

Vannak dolgok, amelyekről nehéz beszélni. Talán a szavak kopottak hozzá, nyomokban sem fedik a valódi érzéseket. A képekben összesűrűsödik a gondolat, szinte belefolyik a festékbe, átnyúl a színeken. Némán beszél hozzánk, rólunk. Ez a kíváncsiság inspirált minket a pályázat kiírásakor. Nem versenyt szerettünk volna hirdetni, hanem közös teret szerettünk volna nyitni az egyedi történeteknek. Egy közös vizuális világot alkotni, amelyet kiállításként majd öt napon át látogathatunk.

A Méltóságért Alapítvány által, 2025 márciusában meghirdetett pályázaton két korosztályt jelöltünk meg, de meglepetésünkre óvodásoktól is kaptunk rajzokat a gyász témájában. Érdekes tapasztalat volt, hogy a beérkezett pályaműveknél nehezen volt lehasítható egymásról a két korcsoport. Különböző, de mégsem korosztályra jellemző alkotások érkeztek. Akadt naivabb felnőtt, míg rendkívül érett ifjúsági kép is.

A 14 és 18 év közöttieknél egy 12 éves pályázó is érdekesnek gondolta a kiírást, és a mezőnyből kiemelkedő minőségű képet rajzolt. Ifjúsági kategóriában rendkívül érett, kifejező és intellektuális mezsgyén mozgó képek érkeztek. A fiatalabbak a naivitást jó ízléssel működtető kompozíciókkal leptek meg minket. Ami különösen nagy értékük az ifjúsági kategória rajzainak vagy festményeinek, hogy rendre mind analóg technikával készültek: rajz, grafit, szén, vízfesték. Technikailag precíz és kidolgozott alkotásokról beszélhetünk, tele apró motívumokkal és egyedi kézjegyekkel, megdöbbentő perspektívákkal. Ezzel egy generációs, társadalmi, szubkulturális és intermediális kérdést is feltehetünk: valóban technológiai beszűkültségben lennének a mai fiatalok?

A 18 év felettieknél már az olajfesték, a kollázs és a tollrajz is teret kapott. A betegségek, az empátia és a hiány erőteljes és konkrét megjelenése jellemzőbb volt ezekre a képekre, mint a

fiataloknál. Náluk az érzések, a menny és a történelmi hivatkozások jelentek meg inkább, és túlnyomórészt elvont módon.

Témaválasztásban is nagyon széles volt a merítés. Akadt, aki egy szakítást dolgozott fel egy képben. Volt, aki a honvágy, és így önmaga elvesztését formálta alkotássá. De sokan a társállatuk gyászolásából merítettek ihletet. Színekben meglepő volt látni, hogy élénk és vibráló kompozíciók is érkeztek, feledtetve azt a sztereotípiát, hogy a szomorúság csak sötét tónusú lehet.

Speciális gyermekotthonból is kaptunk alkotást. A szimbólumok, az érzékletesség és a méretarányok szépsége nem csak a rajzolóról, de az őt gondozókról is megható képet adott. Ezek a különleges alkotások újabb gondolati rétegekbe vezettek minket, befogadókat. Az egyik ilyen alkotás képregényszerűen vázolta a papírra a nevelőszülő balesetét, majd a költözést az otthonba. A sík a rajzán kiterül, mégis összeér, akár egy sajátos képregény. Vékony ceruzavonalai egyszerűek, mégis megkapóak.

A pályázatra 101 alkotás érkezett. A hívószavak társadalmilag tabusított jellegét nézve ez hihetetlen nagy dolog. Jobb híján zsűrizésnek nevezném azt a metódust, amivel kilencen megpróbáltuk kiválasztani a díjazottakat. De inkább kapcsolódni próbáltunk az adott veszteséghez a képeken keresztül. Megható, felkavaró, megrázó és felemelő volt az alkotások között bolyongani, elmerülni az egyéni történetekben. Nagyon megindító volt az a bátorság, ahogy az alkotók beszélni mertek a legbensőbb érzéseikről. Megrajzolni, megfesteni vagy belekarcolni egy textúrába, felragasztani darabonként egy papírra. A madár, a szárny, a falevél, pitypang, emberi szív vagy a víz motívumok gyakoriak voltak a képeken, de sok meglepő jelkép is jelentésmezőbe került az alkotásokon.

A kiállításra válogatott képeknél több szempontot próbáltunk szem előtt tartani. A legtöbb szavazatot kapott alkotásokon túl szerettünk volna minél szélesebben meríteni a beérkezett alkotásokból. Technikailag, korcsoportot tekintve, témában, színhasználatban és mögöttes tartalomban is egymáshoz illeszthető, mégis különböző képeket válogattunk össze, majd ezeket párosítottuk hármasával egy-egy nagyobb gyöngyház bordure anyagra, lebegést és szabadságot adva ezzel a befogadói attitűdnek. A kiállításra még egy tüll felületet is installáltunk, ahova a kisebb gyerekek rajzait tettük ki.

Számomra a természet jelenléte összeolvad a születéssel és halállal, így a térben szövegeket és természetes festékekkel készített képeket engedhettek a látogatók a körforgásba vissza egy beltéri agyag komposztáló segítségével.

A kiállítás erőssége a személyességében rejlett számomra, számunkra. A méltóság napjai programsorozatot meglátogató alkotók hagyományként fejtették fel előttünk az alkotásuk mögötti valódi történetüket. Ez a hitelesség a technikai tudáson túl, elementáris erővel bújt meg a képekben, és ahogy megnyíltak előttünk ezek a múltbeli események, mintha lélegezni kezdtek volna a rajzok, leváltak az alkotójukról. Öt napon át együtt gondolkoztunk, beszélgettünk vagy táncoltunk a veszteséget feldolgozó alkotások között. Megtöltve a sokféle és fájdalmas hiányt valódi és együttérző étellel. Szabadsággal. Mert a méltóság tükör, amibe mások segítenek meglátni az arcunkat.

Szabó Imola Julianna

író, költő, grafikus

Méltóságért Alapítvány

saskatanc@gmail.com